

A Föld átlagos $\rho = 5515 \text{ kg/m}^3$ sűrűségét felhasználva becslést adhatunk a vonzócentrum térfogatára is: ez 48,5 millió köbméter lesz, ami egy 226 méter sugarú gömb vagy egy 365 méter élhosszúságú kocka térfogata. A Gellérthegy meglehetősen szabálytalan alakú, Eötvös később ezért keresett egy szabályosabb alakú hegyet az országban. A Szombathely közelében lévő Ság-hegy csonkakúp alakja nyerte meg tetszését, itt készült az a ma már híres fénykép, amelyen a mérést végző Eötvös látható munkatársaival, Tangl Károllyal, *Bodola Lajossal* és *Kövesligethy Radóval* (14. ábra).

Irodalom

- Mikola S., *Természettudományi Közlöny* 51 (1919) 210; letölthető: https://adtplus.arcanum.hu/en/view/TermtudKozl_1919_kommun/?pg=0&layout=s
- Selényi P.: *Eötvös Loránd összegyűjtött munkái*. (1953); letölthető német nyelven: <https://www.szaktars.hu/akademiai/view/eotvos-lorand-eotvos-lorand-osszegyujtott-munkai-1953/?pg=5&layout=s>
- Körmenyi A.: Az Eötvös-inga és alkalmazásai. *Természet Világa (Természettudományi Közlöny)* 129 (1998) 352; letölthető: https://adtplus.arcanum.hu/hu/view/TermtudKozl_1998/?pg=651&layout=s (fizikai oldalszám 652) vagy http://www.termeszetvilaga.hu/fizika_eve/tortenet/fizort/eotvos/kormendi.html
- Lengyel B., *Természettudományi Közlöny* 21 (1889) 66; letölthető: https://adtplus.arcanum.hu/hu/view/TermtudKozl_1889/?query=SZ&pg=77&layout=s
- Eötvös L.: Vizsgálatok a gravitatio jelenségének körében. *Természettudományi Közlöny* 20 477 (1888); letölthető: http://real.mtak.hu/103577/1/TermtudKozl_1888__pages489-489.pdf
- B. Eötvös L.: Vizsgálatok a gravitatio és mágnesség köréből (Előleges jelentés.). *Mathematikai és Természettudományi Értesítő XIV* (1896) 221–266; letölthető: http://real-j.mtak.hu/4428/1/MathematikaiTermTudErtesito_14.pdf#221
- Tangl K.: Vizsgálatok a gravitációról. *Mathematikai és Fizikai Lapok* 27(1918) 130; letölthető: https://adtplus.arcanum.hu/hu/view/MTA_Konyvek_227795/?pg=114&layout=s&query=gravitacióról (fizikai oldalszám 115)
- Vasárnapi Újság* 1889/19; letölthető: <https://epa.oszk.hu/00000/00030/01836/pdf/01836.pdf>
- Pekár D.: Az ötvenéves Eötvös-inga. *Természettudományi Közlöny* 73 (1941) 224–230; letölthető: https://adtplus.arcanum.hu/hu/view/TermtudKozl_1941/?pg=184&layout=s&query=Pekár (fizikai oldalszám 248–254)
- Tudósnaptár*itt: <https://tudosnaptar.kfki.hu/historia/egyen.php?namenev=jolly>
- Ph. v. Jolly: Die Anwendung der Waage auf Probleme der Gravitation (Mérleg alkalmazása gravitációs problémára). *Annalen der Physik* 241 (1878) 112–134; letölthető: <http://archiv.ub.uni-heidelberg.de/volltextserver/12716/> és Ph. v. Jolly: Die Anwendung der Waage auf Probleme der Gravitation: zweite Abhandlung (Mérleg alkalmazása gravitációs problémára: második értekezés). *Annalen der Physik*, 250 (1881) 331–355; letölthető: <https://archiv.ub.uni-heidelberg.de/volltextserver/12717/>
- L. Graetz: *Die Physik*. Max Planck Institute for the History of Science, Leipzig (1917) 66; a kép letölthető: http://einstein-virtuell.mpiwg-berlin.mpg.de/VEA/SC-1816523987_MOD355385129_SEQ-114471879_SL154826715_en.html
- G. Oittner-Torkar: Philipp von Jolly und das Geheimnis der Bleikugel (Philipp von Jolly és az ólomgolyó titka). In: *Deutsches Museum München, Tudományos Évkönyv* (1990) 72–81; letölthető: https://www.physik.uni-muenchen.de/lehre/vorlesungen/wise_12_13/E1/zusatzmaterialien/jolly.pdf
- Vermes M.: *Az Eötvös-versenyek feladatai I. 1959–1988*. Typotex Kft., Budapest (1997) 163 old.; részletek: https://www.typotex.hu/book/79/vermes_gyula_az_eotvos_versenyek_feladatai_1
- Radnai Gy.: *Az Eötvös-versenyek feladatai II. 1989–1997*. Typotex Kft., Budapest (1998), digitális tankönyvtár: <https://regi.tan.konyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/eotvos-versenyek/ar08.html>
- Eötvös L.: Jelentés a Szent-Gellérthegyi vonzó erejéről. *Természettudományi Közlöny* (1889) 398., Akadémiai előadás ismertetője; letölthető: http://real-j.mtak.hu/6584/1/TermtudKozl_1889.pdf#page=414 (fizikai oldalszám: 414)
- Radnai Gy.: Beszámoló az 1998. évi Eötvös-versenyéről. *KöMaL* 1999. március, 172–181. (1. feladat); letölthető: http://elft.hu/wp-content/uploads/2016/11/Eotvos-verseny_1998.pdf és <http://db.komal.hu/KomalHU/cikk.phtml?id=199818>

BONIS BONA KITÜNTETÉST KAPOTT RADNAI GYULA

Radnai Gyula 1962-ben végzett az ELTE matematika–fizika szakán, azóta egyetlen munkahelye az Eötvös Loránd Tudományegyetem, ahol évtizedekig foglalkozott a fizikaszakos egyetemi hallgatók tanításával. Tanítványaiból lettek azok a fizikát, matematikát tanító középiskolai tanárok, akik az elmúlt fél évszázadban – a tanár úr lelkesítő példáját követve – az ország legjobb tanárai, mérnökei, kutatói, a fizika népszerűsítés, a tehetséggondozás elkötelezettjei lettek.

1990-ben nyerte el az ELTE doktora és az MTA fizikai tudomány kandidátusa címet. Hosszú ideig dolgozott az országos fizika felvételi bizottságban, amelynek közel tíz évig elnöke volt. 1988-ban *Vermes Miklóstól* vette át, majd 25 évig ellátta az Eötvös-verseny feladatkitűző bizottsága elnöki feladatát. 30 éve meghatározó alakja, fizika szerkesztőbizottsági elnöke a *Középiskolai Matematikai és Fizikai Lapoknak*.

Emblematikus alakja a magyar fizikatanításnak. Bár tanárként nem dolgozott a közoktatásban, munkássága révén mégis oktatott, több középiskolai példatárával segítette fizikából a tehetséggondozást és a felkészülést a továbbtanulásra. Nemzedékek nőttek fel a híres Dér–Radnai–Soós-példára.

A 2020. augusztus 24-i díjátadón elhangzott laudáció alapján.

táron. Rendszeresen meghívták előadónak a vidéki és fővárosi középiskolák fizika témájú rendezvényeire. Lehetővé tette és szívügyének tekintette, hogy a fizikából legtehetségesebb magyar diákok összemérhessék tudásukat az Eötvös-versenyen. Több ezerre tehető azon középiskolás diákok száma, akik a *KöMaL* és Radnai tanár úr miatt szerették meg igazán a fizikát. Több országos fizikaverseny zsűrielnöke, mint a nagykanizsai Zemplén Győző, a székesfehérvári Láncczoz Kornél és a szolnoki Tarján Imre fizikaversenyek. Az 1990-es, 2000-es években az Eötvös Loránd Fizikai Társulat főtítkárá, illetve elnökhelyettese is volt.

Több mint 100 publikációja jelent meg a *Természet Világa*, az *Élet és Tudomány*, a *KöMaL*, a *Fizikai Szemle* és egyéb szaklapok hasábjain, túlnyomó részük a magyar fizika történetével és tudásaival ismerteti meg olvasóit. Ismeretterjesztő cikkei mindig gondos kutatómunkát követően, precíz tényanyaggal és élvezetes stílusban készülnek. A fizika tehetséggondozás iránti elkötelezettségét mutatja az is, hogy az egész országban és a határon túl is rengeteg meghívást kap középiskolásoknak vagy tanároknak szóló előadások tartására.

Radnai Gyulának szívből gratulálunk a kitüntetéshez.